

Strokovna ekskurzija svetovalne službe v Pomurje

6. 10. 2018 je ČZS, JSSČ, organizirala strokovno ekskurzijo v Pomurje.

Na prvem postanku ekskurzije smo v kraju Deutsch Haseldorf blizu meje s Slovenijo z vodenim ogledom spoznavali Wachs Hödl – družinsko podjetje, ki letno v satnice predela 50 ton čebeljega voska. Skozi leta so se razvijali in prilagajali trgu, zato izdelujejo tudi satnice iz lastnega čebeljega voska čebelarjev, če ga dostavijo vsaj 20 kg, ter v želenih dimenzijah (na ceniku je več kot 20 dimenzij) in debelini. Prednost predelave pri njih je, da čebelar lahko spremlja celoten postopek predelave iz voska v satnice. Predelava 20–30 kg voska v satnice traja 3–4 ure. Čebelarji imajo tudi možnost, da vosek oddajo in ga takoj zamenjajo za satnice. Takšen pristop je v Avstriji zelo dobro sprejet, imajo pa tudi kar nekaj strank iz Slovenije. Tudi sami smo si ogledali proizvodne prostore, kjer potekata sprejem voska in voščin ter prekuhavanje. V parnem kotlu s pomočjo pare eno uro kuhajo vosek in voščine pri 130 °C. Tekoči vosek precedijo, da odstranijo mehanske nečistoče, nato vosek potuje naprej v kotle, kjer ga ločijo od vode. Na tej točki postopka imajo čebelarji možnost vzeti kolače voska ali pa nadaljevati predelavo v satnice. Celoten sistem za

prekuhavanje nato očistijo z vodo, ogrejejo na 90 °C. Vosek za satnice potuje naprej v ogrevanih ceveh v sosednji prostor do strojev za izdelavo satnic. Vsako leto imajo kontrolo predelave voska kot tudi analize voska na ostanke. Pri izdelavi satnic jih ločujejo po kakovosti na ekološke satnice in satnice brez ostankov akaricidov. Ker je povpraševanje po ekoloških satnicah veliko, morajo vosek uvažati z drugih kontinentov. Ekološki vosek se poleg v čebelarstvu uporablja tudi v kozmetiki. Na koncu smo si ogledali tudi skladišče satnic in bogato založeno čebelarsko trgovino.

Naslednji postanek ekskurzije je bil Čebelji gradič v Serdici. Sprejela sta nas čebelarja Herman Kisilak in njegov sin. Predstavila sta nam njihovo domačijo in bogat čebelarski turizem, primeren za družine z otroki. V čebelnjaku smo na kratko spoznali Kisilkovo prakso zatiranja varoj z organskimi kislinami.

Tretji postanek je bil rastlinjak podjetja Paradajz d.o.o. v Renkovcih, ki se razprostira na 60.000 m² in je največji pokriti vrt v Sloveniji, kjer v višku sezone 110 zaposlenih prideluje paradižnik. Njihova prednost je integrirana pridelava, ki omogoča rast in obiranje paradižnika tudi v hladnejših mesecih leta. S svojo proizvodnjo zagotavljajo tudi boljšo samooskrbo s paradižnikom in manjši uvoz iz tujine. Njihov paradižnik raste v organskem substratu, ki je mešanica kokosovih vlaken in šote, ki omogoča optimalno rast korenin in s tem tudi črpanje hranil. Substrat je nameščen v viseče žlebove, s čimer je zmanjšana možnost prehoda bolezni in škodljivcev iz tal na paradižnik. Ob rastlinjaku imajo geotermalno vrtino, ki zagotavlja velik energetski potencial za ogrevanje rastlinjaka. Paradižnike oprahujejo čmrlije, ki so del stalne favne v rastlinjaku. Čmrlje družine, katerih gnezda so pripravljena v posebnih kartonastih škatlicah, uvažajo iz Španije. 12.000 čmrľjev tedensko oprahuje 1,5 milijona cvetov paradižnikov in zagotavlja dober pridelek paradižnika.

Zadnji postanek je bil ogled čebelarstva Kavaš v Odrancih. Ga. Milena

Ogled stroja za izdelavo satnic ter skladišče satnic

Demonstracijski rastlinjak podjetja Paradajz

Gnezdo čmrľje družine v kartonastem panjiču

Vzrejališče ge. Milene Kavaš

Kavaš nam je predstavila začetke družinskega čebelarjenja ter kako čebelar sama. Ogledali smo si eno od stojšč za vzrejo matic. Predstavila je, kako v DB-panjih pripravi čebelje družine za izvoz v Francijo ter potek vzreje matic.

Zahvala za dobro organizirano ekskurzijo po Pomurju gre predvsem terenskima svetovalcema v čebelarstvu g. Jakobu Madjaru in g. Jožefu Tratnjaku kot tudi g. Hermanu Kisilaku za prevajanje pri ogledu podjetja Wachs Hödl.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Kotel za prekuhavanje voska